

מטולכוון, והויתוון מחרפין ומגדפין לון. אמר רבי יוסי, לאו הוה אבא רחמן על בנוי בקודשא בריה הוא, וקרא הוא דכתיב, (מלכים א ח) לא נפל דבר אחד מפל דברו הטוב וגו'. תא חזי רחמנו דיליה, אלו אמר לא נפל דבר אחד מפל דברו ולא יתיר, נח לעלמא דלא אתברי. אבל מדאמר מפל דברו הטוב, ואפיק ביש לאחורא, דהא מלה דביש לא בעי למעבר.

ואף על גב דאגזים, וארים רצועה, אתאת אמא ואתקפת בדרועיה ימינא, וקם רצועה בקיומיה, ולא נחית לתתא, ולא אתעביד, בגין דבעיטא חדא הוה תרווייהו, איהו דאגזים, ואיהו דאחידת בימיניה.

ואי תימא מנלן. ממלה דאיהי באתגלגלא, דכתיב לה רד פי שחת עמך, שרי לארמא רצועה, ומשה דלא הוה ידע ארמא דאמא, שתיק. פיון דחמא קדשא בריה הוא כף, אנקיד ליה, ובטש ביה ואמר ועתה הנניחה לי, מיד ארגיש משה, ואחיד בדרועיה דקודשא בריה הוא, דכתיב זכור לאברהם, דא דרועיה ימינא, ובגין כף לא נחית רצועה.

ואי תימא, אמא דאיהי רגילה לאחדא ברצועה דמלפא, אן הות, דשבת מלה למשה. שאילנא ואמינא והא לא ידענא בריא דמלה, עד דנהוי קמיה דבוצינא קדישא. פד אתו לקמיה דרבי שמעון, חמא באנפיהו סימן. אמר עולו בני קדישין, עולו רחימין דמלפא, עולו רחימין דילי, עולו רחימין אלין באלין.

דאמר רבי אבא, פל אלין חבריאי, דלא רחימין אלין לאלין, אסתלקו מעלמא

עוד, אלא שהשתדלו עליכם ולקחו על צוארם את משאכם, והייתם מחרפים ומגדפים אותם. אמר רבי יוסי, לא היה אב רחמן על בנוי כמו הקדוש ברוך הוא, ופסוק הוא שכתוב, (מלכים א ח) לא נפל דבר אחד מפל דברו הטוב וגו'. בא וראה רחמנותו: אלו אמר לא נפל דבר אחד מפל דברו ולא יתיר - נוח לעולם שלא נברא. אבל משאמר מפל דברו הטוב, והוציא הרע לאחור, שהרי דבר של רע לא רצה לעשות.

ואף על גב שהפחיד והרים רצועה, באה האם והחזיקה בזרוע ימינו, ועמדה הרצועה במקומה ולא ירדה למטה, ולא נעשה (הדין), משום שבעצה אחת היו שניהם - אותו שהפחיד, ואותו שאחז בימינו.

ואם תאמר, מנין לנו? זה מדבר שהוא בגלוי, שכתוב לה רד פי שחת עמך. התחיל להרים רצועה, ומשה, שלא היה יודע דרבה של אם, שתק. פיון שראה הקדוש ברוך הוא כף, רמז לו, והכה בו ואמר ועתה הנניחה לי. מיד הרגיש משה ואחז בזרועו של הקדוש ברוך הוא, שכתוב זכר לאברהם. זו זרוע ימין, ומשום כף לא ירדה הרצועה.

ואם תאמר, האם שהיא רגילה לאחז ברצועת המלך, היכן הייתה שהשאירה את הדבר למשה? שאלתי ואמרתי, והרי לא ידעתי את ברור הדבר, עד שנהיה לפני המנורה הקדושה. כשבאו לפני רבי שמעון, ראה בפניהם סימן. אמר, הפנסו בנים קדושים, הפנסו אהובי המלך, הפנסו אהובים שלי, הפנסו אהובים אלה לאלה.

שאמר רבי אבא, פל החברים הללו שאין אהבים זה את זה, מסתלקים מהעולם טרם שהגיע זמנם. פל החברים בימיו של

עד לא מטא זמנייהו, כל חברייהא ביומוי דרבי שמעון, רחימו דנפשא ורוחא הוה בינייהו, ובגין כך בדרא דרבי שמעון באתגלייא הוה, דהוה אמר רבי שמעון, כל חברייהא דלא רחמין אלין לאלין, גרמין דלא ליהו באתא מישר. ועוד דעבדין פגימו בה, דהא אורייתא רחימו ואתוה וקשוט אית בה. אברהם רחים ליצחק, יצחק לאברהם, מתחבקן דא בדא, יעקב תרווייהו אחידן ביה, ברחימו, ובאתוה, יתבין רוחייהו דא בדא. חברייהא כההוא דוגמא אצטריכו, ולא למעפד פגימו.

ביון דחמא סימן באנפיהו, ואמר לון הכי. אמרו ליה ודאי רוח נבואה שרא על בוצינא קדישא, והכי אצטריך לן למנדע. בכה רבי שמעון ואמר, חד מלה מאינון מלין דלחישו לי מגו ריש מתיבתא דגנתא דעדן, דלא אמרו באתגליא מלה דא סתרא איהי, ואימא לכו בני רחימאי, בני רחימין דנפשיאי, מה אעביד, אמרו לי בלחישא, ואנא אימא באתגלייא. ולזמנא דנחמי אנפין באנפין, (ד) קצ"א ע"א) כל אנפין יסתפמון בדא.

בני. חובא דעבדו (ערב רב) עמא דלבר. ואשתתפו ביה עמא קדישא, באמא חאבו, דכתיב קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי. כבוד ישראל דא, איהו דשריא עלייהו כאמא על בנין, ודא הוא רזא דכתיב, (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור. דא כבודם דישראל, אמא דלהון. ודא הוא דכתיב, (שמואל א ד) גלה כבוד. דגרמו לשכינתא דאתגלי בגלותא עמהון. ועל דא וימירו את כבודם, במה. בתבנית שור.

הבא איהו רזא דמלה, תא חזי, לתפא גו שמרים דחמרא, דורדיין בישין, נפק

רבי שמעון, אהבת נפש ורוח היתה ביניהם, ומשום כך בדרו של רבי שמעון היו בגלוי. שהיה רבי שמעון אומר, כל החברים שאין אוהבים אלה לאלה, גורמים שלא ללכת בדרך ישרה, ועוד - שעושים בה פגם, שהרי בתורה אהבה ואחוה ואמת יש בה. אברהם אהב את יצחק, ויצחק את אברהם, היו מתחבקים זה בזה. ביצחק שניהם אחוזים באהבה ובאחוה, נותנים רוחם זה בזה. גם החברים באותה דגמא הם צריכים, ולא לעשות פגם.

ביון שראה סימן בפניהם ואמר להם כך, אמרו לו, ודאי רוח נבואה שורה על המנורה הקדושה, וכך אנו צריכים לדעת. בכה רבי שמעון ואמר, דבר אחד מאותם דברים שלחשו לי מתוך ראש הישיבה של גן עדן, שלא אמרו בגלוי דבר זה, סתר הוא. ואמר לכם, בני אהובי, בני אהובי נפשי, מה אעשה. אמרו לי בלחש, ואני אמר בגלוי, ולזמן שראה פנים בפנים (שכינה), כל הפנים יסתמכו בזה.

בני. החטא שעשו (ערב רב) העם שבחוץ, והשתתפו בו העם הקדוש - באם הם חטאו, שפתיב קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי. כבוד ישראל הנה, הוא ששורה עליה כאם על בנים, וזהו סוד הכתוב (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור. זה כבודם של ישראל, האמא שלהם. וזהו שפתיב (שמואל א ד) גלה כבוד. שגרמו לשכינה לגלות בגלות עמהם. ועל זה וימירו את כבודם, במה? בתבנית שור.

כאן הוא סוד הדבר. בא וראה, למטה בתוך שמרי היין השמרים הרעים, יצא מפגיע אחד, מקטרג,

מזיק קדמון, והוא בסוד דמות אדם. כשקרב לתוף הקדש, פיון שמעבר משם ורוצה לרדת למטה, רוצה להתלבש בלבוש להזיק את העולם. ויורד הוא ומרכבותיו. והלבוש הראשון שהוא לוקח - תבנית שור, דמות שור, וראשון לנזיקין מאותם ארבעה. הוא שור. והם ארבעה אבות להזיק לעולם, וכל שלשת אבות הנזיקין פרט לשור, כלם שלו, ועל זה כתוב וימירו את כבודם בתבנית שור.

מה זה אכל עשב? הרי דרשנו בו, אבל עקר הדבר מתמצית של לחם ושבעה מיני דגן אין לו בהם חלק. ומשום כך האם לא היתה שם, ולא נאה לה להיות שם. ומשום שהאב היה יודע את רחמנות האם ודרפה, אמר למשה, בני אהובי, העצה בזה תמיד בשניהם. וזהו שלחשו לי בלחש, שלא ראוי לגלות, שהבן לא ידע, ויראה שהרי רצועה מוכנה, ותמיד יפחד. אבל שניהם בעצה זו ובעצה אחת.

בא וראה, כתוב וירא העם פי בשש משה. מי זה העם? הם הערב רב. מי הערב רב? וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים היו, שקראו להם ערב רב? והלא מצריים היו, וממצרים נסעו. ואלו היו ערבוביה של עמים רבים, כך היה לו לכתב: ערב רב עלו אתם לפי הערבוביה שלהם.

א"א ערב רב עלה אתם - עם אחד היה ולשון אחת, אבל כל מכשפי מצרים וכל חרטמיהם היו אלה, שפתוב בהם (שמות ז) ויעשו גם הם חרטמי מצרים. שרצו לעמד כנגד נפלאות

פליאן דקודשא בריהו הוא, פיון דחמו נסין ופליאן דעבד משה במצרים,

חד ערעורא, מקטרגא, מזיקא קדמאה, ואיהו ברזא דיוקנא דאדם. פד קריב לגו קדשא. פיון דאתעבר מתמן, ובעי לנחתא לתתא. בעי לאתלבשא בלבושא, לנזקא עלמא. ונחית הוא ורתיכוי. ולבושא קדמאה דקא נקיט, תבנית שור, דיוקנא דשור, וקדמאה לנזיקין מאינון ארבע, שור איהו. ואינון ארבע אבות לנזקא עלמא. וכלהו תלתא דאבות נזיקין בר שור, פלהו דיליה, ועל דא כתיב, וימירו את כבודם בתבנית שור.

מהו אוכל עשב. הא דרשינן ביה. אבל עקרא דמלה, מתמצית דלחם ושבעה זיני דגן, לית ליה פהו חולקא. ובגיני כך, אימא לא הות תמן, ולא יאות לה למיהוי תמן. ובגין דאבא הוה ידע רחמנו דאמא וארחא דילה, אמר למשה, בני רחיקאי, עיטא בתרווייהו בדא תדיר. ודא הוא דלחישו לי בלחישו, דלא חזי לגלאה, דברא לא ינדע, ויחמי דהא רצועה אתתקנת, וידחל תדיר. אבל תרווייהו בעיטא דא, ובעיטא חדא.

הא חזי כתיב (שמות לב) וירא העם פי בשש משה. מאן העם. אינון ערב רב. מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הוו, דקראן לון ערב רב, והלא מצריים הוו, וממצרים נטלו, ואלו הוו ערבוביא דעמין סגיאין, הכי הוה ליה למכתב, ערב רב עלו אתם לפי ערבוביא דלהון.

א"א (שמות יב) ערב רב עלה אתם. עמא חד הוה, ולישון חד, אבל כל חרשי מצרים, וכל חרטומי דלהון הוו, דכתיב פהו, (שמות ז) ויעשו גם הם חרטומי מצרים. דבעו למיקם לקבל פליאן דקודשא בריהו הוא, פיון דחמו נסין ופליאן דעבד משה במצרים,

הקדוש ברוך הוא. פִּינּוֹן שָׂרְאוּ הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, חָזְרוּ לְמֹשֶׁה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֵל תִּקְבֹּל אוֹתָם. אָמַר מֹשֶׁה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, פִּינּוֹן שָׂרְאוּ גְבוּרָתְךָ הֵם רוֹצִים לְהִתְגַּדֵּר. יִירָאוּ גְבוּרָתְךָ בְּכָל יוֹם, וַיִּדְעוּ שְׂאִין אֱלוֹהַּ מִבְּלַעֲדֶיךָ. וְקִבַּל אוֹתָם מֹשֶׁה.

לְמָה קָרָא לָהֶם עֶרֶב רַב? אֵלָּא כָּל מְכַשְׁפֵי מִצְרַיִם הָיוּ, וּבִרְאשׁוֹם יוֹנוֹס וַיִּמְבְּרוּס, וּבִשְׁעוֹת הַיּוֹם הָיוּ עוֹשִׂים כְּשִׁפְיָהֶם תְּמִיד. וְכָל הַמְכַשְׁפִּים הִלְלוּ הָעֲלִיּוֹנִים הָיוּ מְסַתְּפִים מִפְּאֶשֶׁר נוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ, מֵרֵאשִׁית שֶׁשׁ שְׁעוֹת וַחֲצִי עַד רֵאשִׁית תְּשַׁע וַחֲצִי, שֶׁהֵינּוּ עֶרֶב הַגָּדוֹל. כָּל אוֹתָם מְכַשְׁפִּים קִטְנִים, מִתְחַלֵּת תְּשַׁע וַחֲצִי עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אוֹתָם עֲלִיּוֹנִים שִׁבְּהֶם הָיוּ מְסַתְּפִים מְכַשְׁנוּטָה הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהָרִי אֵז מִתְחִילִים תְּשַׁע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וַחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשׁוֹטֵט עַל הָרִי הַחֲשֹׁף, וְרוֹחַם הִיָּתָה מְשׁוֹטְטָה עַל כָּל אוֹתָם מְכַשְׁפִּים (דְּרָגוֹת) בְּכַשְׁפֵיהֶם. וְאֵלָּה הָיוּ עוֹשִׂים כָּל מָה שֶׁהֵם רוֹצִים, עַד שֶׁכָּל הַמִּצְרַיִם בְּאֵלָּה הָיָה מְבֹטְחִים. וְקָרָאוּ לָהֶם עֶרֶב רַב, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֶרֶב קָטָן, מִתְשַׁע שְׁעוֹת וַחֲצִי וּמִטָּה, זֶה עֶרֶב קָטָן. וְשֵׁנֵי עֶרְבִים הֵם, וְעַל כֵּן וְגַם עֶרֶב רַב עָלָה אִתָּם.

וְחִכְמָתָם הִיָּתָה רַבָּה, וְהֵם הִסְתַּכְּלוּ בְשְׁעוֹת הַיּוֹם, וְהִסְתַּכְּלוּ בְּדִרְגַת מֹשֶׁה, וְרָאוּ שֶׁהָרִי בְּכָל הַצְּדָדִים בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה: בְּשֵׁשׁ שְׁעוֹת רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁהֵם לֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט בָּהֶם, (בְּגִלְל שׁ) בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שְׁאוּחָזִים בּוֹ (שְׁאוּחָז בָּהֶם). וּבְכָל הַצְּדָדִים הָיָה בְּשֵׁשׁ, וּבְעֶטְרוֹת הַשֶּׁשׁ הִלְלוּ הֵיָה עֲתִיד לְרַדֵּת מִן הַהָר, שְׁכָתוּב פִּי בְשֵׁשׁ מֹשֶׁה לְרַדֵּת מִן הַהָר.

אֶהְדְּרוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, לָא תִקְבֹּל לוֹן. אָמַר מֹשֶׁה, מְאִרִיָּה דְעֵלְמָא, פִּינּוֹן דְחִמּוֹ גְבוּרָתָא דִילָךְ, בְּעֵאן לְאַתְגְּיִירָא. יַחֲמוֹן גְבוּרָתְךָ בְּכָל יוֹמָא, וַיִּנְדְּעוֹן דְלִית אֱלֹהָא בַר מְנַךְ. וְקִבַּל לוֹן מֹשֶׁה.

אֲמַאי קָרָא לוֹן עֶרֶב רַב. אֵלָּא כָּל חֲרָשִׁין דְּמִצְרַיִם הָיוּ, וּבְרִישֵׁיהוֹן יוֹנוֹס וַיִּמְבְּרוּס, וּבִשְׁעֵתֵי דִיוֹמָא הָיוּ עַבְדֵי תְדִיר חֲרָשֵׁיהוּ. וְכָל אֵלִין חֲרָשִׁין עֲלֵאִין, הָיוּ מְסַתְּפִי מִפִּי נְטִי שְׁמִשָּׁא, מִשִּׁירוּתָא דְשִׁית שְׁעוֹת וּמְחֻצָּה, עַד שִׁירוּתָא דְתְשַׁע וּמְחֻצָּה. דְּהֵינּוּ עֶרֶב רַבְרָבָא. כָּל אֵינּוֹן חֲרָשִׁין זְעִירִין, מִשִּׁירוּתָא דְתְשַׁע וּמְחֻצָּה, עַד פְּלָגוֹת לִילְיָא.

אֵינּוֹן עֲלֵאִין דְּבָהוּ, הָיוּ מְסַתְּפִי מִפִּי נְטִי שְׁמִשָּׁא. דְּהָא כְּדִין שָׂרְאן תְּשַׁע מְאָה וְתִשְׁעִין וַחֲמֵשׁ דְּרָגִין, לְמִשְׁטָטָא עַל טוּרֵי חֲשׁוּף. וְרוּחָא דְלֵהוֹן, הָוָה מְשֻׁטָּטָא עַל כָּל אֵינּוֹן חֲרָשִׁין (נ"א דְרָגִין) בְּחֲרָשֵׁיהוּ. וְאֵלִין הָיוּ עַבְדֵי, כָּל מָה דְאֵינּוֹן בְּעֵאן. עַד דְּכָל מִצְרָאֵי רַחֲצֵנוּ דְלֵהוֹן בְּאֵלִין הָוָה. וְקָרָאן לוֹן עֶרֶב רַב.

בְּגִין דְאִית עֶרֶב זְעִירָא, מִתְשַׁע שְׁעוֹת (ד' קצ"א א' ע"ב) וּמְחֻצָּה וּלְתַתָּא, דָּא עֶרֶב זְעִירָא. וְתִרֵי עֶרְבֵי אֵינּוֹן, וְעַל דָּא וְגַם עֶרֶב רַב עָלָה אִתָּם.

וְחִכְמָתָא דְלֵהוֹן, הָוָה סְגִי. וְאֵינּוֹן אִסְתַּכְּלוּ בְשְׁעֵתֵי דִיוֹמָא, וְאִסְתַּכְּלוּ בְּדִרְגָּא דְמֹשֶׁה, וַחֲמוּ דְהָא בְּכָל סְטָרִין בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה: בְּשֵׁשׁ שְׁעֵתֵי קְדָמָאִין דִּיוֹמָא, דְאֵינּוֹן לֹא יְכַלִּין לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, (נ"א בְּנִין שִׁית) בְּשִׁית דְּרָגִין עֲלֵאִין דְאִחִידִין בֵּיה (נ"א דְאִחִיד בְּהוּ). וּבְכָל סְטָרִין בְּשִׁית הָוָה, וּבְעֶטְרִין דְאֵלִין שִׁית, הָוָה זְמִין לְרַדֵּת מִן הַהָר, דְכָתוּב פִּי בְשֵׁשׁ מֹשֶׁה לְרַדֵּת מִן הַהָר.

בְּשֵׁשׁ, וּבְעֶטְרוֹת הַשֶּׁשׁ הִלְלוּ הֵיָה עֲתִיד לְרַדֵּת מִן הַהָר, שְׁכָתוּב פִּי בְשֵׁשׁ מֹשֶׁה לְרַדֵּת מִן הַהָר.